

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет Фізичного виховання і спорту
Кафедра терапії, реабілітації та морфології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІТОТЕРАПІЯ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Спеціальність 227 Терапія та реабілітація

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри
терапії, реабілітації та морфології
Протокол № 01 від “4” вересня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фітотерапія у фізичній терапії
Викладач	Проф. Шеремета Лідія Миколаївна
Контактний телефон викладача	0505797464
E-mail викладача	Lidii.sheremeta@pnu.edu.ua
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	90 год.
Спеціальність	227 Фізічна терапія, ерготерапія
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn-pnu.edu.ua
Консультація, відправлення, відпрацювання н/б та негативних оцінок	Середа 14.00 - 16.30
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Дисципліна «Фітотерапія у фізичній терапії» розглядає можливості та ефективність застосування лікарських рослин з метою комплексного впливу на організм людини з лікувальною та/або профілактичною метою. Фітотерапія спричиняє комплексний позитивний вплив на організм людини, нормалізує обмінні функції, підвищує опірність організм, позитивно впливають на нервову систему, покращує процес кровотворення, нейтралізує шкідливі речовини і прискорює виведення їх з організму, а також природним чином підвищуючи захисні функції організму. За сучасними уявленнями, рослинні ліки — це цілісний біогенетичний комплекс, що включає в себе активно діючі речовини та інші вторинні метаболіти, протеїни, ефірні олії, хлорофіл, мікроелементи, неорганічні солі, вітаміни. М'яка дія трав пояснюється фізіологічним впливом рослинної клітини на клітини організму. При фітотерапії відбувається заміщення ензиму тваринної клітини на фермент рослинної, в чому і полягає лікування, так як при будь-якому захворюванні порушується ферментативна діяльність клітини. При використанні фітотерапії слід врахувати, що лікувальний ефект може настати значно пізніше, ніж при лікуванні за допомогою медикаментозних засобів. Одним з основних переваг лікування травами є отримання оздоровлюючого впливу не тільки на окремих орган, а й на організм в цілому. Для фізичних терапевтів важливим є знання лікувальної дії лікарської рослинної сировини, що дасть можливість покращити ефективність реабілітаційного процесу та прискорити одужання пацієнтів. Міждисциплінарні зв'язки: «Фітотерапія у фізичній терапії» як навчальна дисципліна базується на таких дисциплінах: біологія, хімія, анатомія і фізіологія людини, медична реабілітація, гігієна, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формуванню умінь застосовувати знання з основи медичних знань в процесі подальшого навчання й у професійної діяльності. Пререквізити. Оскільки предметом вивчення фітотерапії є використання на практиці з лікувальною та профілактичною метою лікарських рослин у різних формах при різних захворюваннях, бакалаври як кваліфіковані фахівці повинні добре знати ботаніку, біологію, основні клінічні та фундаментальні дисципліни (анатомію, фізіологію тощо), основні дисципліни середньої школи (іхімію, біологію). Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.	

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

3.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Фітотерапія у фізичній реабілітації» є:

ознайомлення студентів з найпоширенішими лікарськими рослинами та препаратами, виготовленими з них. Особлива увага приділяється найбільш поширеним лікарським рослинам помірних широт, їх ботанічній та фармакологічній характеристиці; практичному застосуванню цих рослин у народній та офіційній медицині та заходам безпечної поведінки з ними. Висвітлено питання застосування лікарських рослин при різних захворюваннях; загальні питання заготівлі, сушіння та їх зберігання; дозування і тривалість застосування препаратів з лікарських рослин; загальні відомості про діючі речовини.

3.2 Завдання дисципліни:

Основним завданням курсу є вивчення лікарських рослин, які можуть бути використані для ефективного лікування і профілактики різних хвороб, особливо тих рослинних лікувальних засобів, які безпосередньо можна застосовувати при захворюваннях внутрішніх органів, травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату як допоміжний засіб фізичної терапії у гострому періоді та у час затухання патологічного процесу..

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:
правила збирання, сушіння, обробки та зберігання лікарської рослинної сировини;

- основи дозування, правила та тривалість застосування лікарських рослин;
- правила використання лікарських рослин в системі раціонального харчування людей з порушенням здоров'я;
- вміти розпізнавати отруйні лікарські рослини та передбачати результати їх впливу на організм людини.
- класифікацію та характеристику основних засобів фітотерапії;
- основні показання та протипоказання до застосування засобів фітотерапії на різних етапах реабілітації;
- вплив засобів та методів фітотерапії при порушенні діяльності серцево-судинної та дихальної, травної систем організму;
- реабілітаційний вплив засобів та методів фітотерапії при порушенні діяльності опорно-рухового апарату та при розладах нервової системи;

Вміти:

- визначати дозу та тривалість застосування лікарських рослин при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату;
- використовувати знання та надати необхідну допомогу пацієнтам в екстрених ситуаціях (при отруєннях рослинами та їх препаратами);
- проаналізувати можливість застосування засобів фітотерапії, враховуючи показання та протипоказання;
- застосовувати для корекції порушень фізичного стану засоби фітотерапії;
- використовувати різні види фітопроцедур;
- пояснити ефективність фітопроцедур для відновлення та підтримки здоров'я.

3.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

- *інтегральна*;
- *загальні*;
- *спеціальні (фахові, предметні)*.

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальних навичок (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка),

конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги),лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).			
4. Організація навчального курсу			
Обсяг курсу 90 год.			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Семінарські заняття, /практика,		18	
Лабораторні		12	
Лекції		60	
Самостійна робота			
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс навчання	Вибіркова
7	Фізична терапія, ерготерапія	4	
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Лекції (години)	Практичні заняття (години)	Самостійна робота (години)
Тема 1. Поняття про фітотерапію, її значення і місце в сучасній медицині і фармації. Переваги і недоліки фітотерапевтичних засобів. Біологічно активні речовини лікарських рослин.	2	4	10
Тема 2. Фармакотерапевтична класифікація лікарських рослин. Сучасні уявлення про механізми дії фітотерапії. Отруйні і сильнодіючі рослини у терапії різних захворювань	2	4	10
Тема 3. Взаємозв’язок між хімічним складом і фармакологічною дією ЛРС. Фітотерапія захворювань органів дихання.	2	4	10
Тема 4. Фітотерапія захворювань серцево-судинної системи. Серцеві глікозиди.	2	4	10
Тема 5. Фітотерапія захворювань органів ШКТ та сечовидільної системи.	2	4	10
Тема 6. Аромотерапія. Поняття про аромамасаж, фітодієтику, фіто косметику, фітодизайн та фітоніринг.	2	4	10

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів			
	РЕЙТИНГОВИЙ ПОКАЗНИК	Оцінка ECTS	Оцінка в національній шкалі	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни			Екзамен, диф. залік, курсова робота, практика	Залік
	90-100	A (відмінно)	відмінно	
	82-89	B 9(відмінно)	добре	
	75-81'	C (відмінно)		
	64-74	D (задовільно)	задовільно	
	60-63	E (задовільно)		
	35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	незадовільно	
	1-34	F (незадовільно) з обов'язком повторним навчанням	незадовільно	

Вимоги до письмових робіт

Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі 6-Icapі, та проектних робіт. Терміни написання: денна форма - на парі, заочна форма за 10 днів до сесії.

Семінарські заняття - 50 балів

Умови допуску до підсумкового контролю. Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж семінарських занять (письмові роботи, усні відповіді)

Підсумковий

контроль Форма

контролю: екзамен

Форма здачі: тестовий контроль (50 балів)

6. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Порядок та організація контролю знань студентів визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) [content uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf](https://pnu.edu.ua/content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf).

Академічна доброчесність

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-

дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу. Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію

освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) <https://pnu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp-7-redaktsia.pdf>.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) <https://pnu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/opzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) <http://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>.

7. Рекомендована література

Базова

1. Фітотерапія та ароматерапія : метод. вказ. до проведення практ. занять для магістрів 1-го курсу IV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, О. Л. Сивенко, О. В. Резуненко та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 24 с.
2. Фітотерапія інсомнії : навчальний посібник / В. І. Кривенко [та ін.] ; Запоріж. держ. мед. ун-т, Навч.-наук. мед. центр "Університет. клініка". - Вид. 2-е, допов. - Запоріжжя, 2018. - 255 с.
3. Фітотерапія у гастроентерології: навч.- посібник /В.Кривенко, М. Колесник, В.Корнієвська.-Медкнига, К. 2021.- 296 с.
4. Фітотерапія в кардіології: навч. посібник / Ю. І. Корнієвський, О. В. Крайдашенко, М. П. Красько, Н. Ю. Богуславська, В. Г. Корнієвська. - Запоріжжя : Вид-во ЗДМУ, 2017. – 470 с.
5. Андріюк, Л. В. Альтернативний погляд на проблему хвороби : навч.-методичний посібник / Л. Андріюк, Т. Гарник, С. Семенова ; Львів. нац. мед. ун-т ім. Д. Галицького. - Львів ; Дрогобич : Посвіт, 2019. - 85 с.
6. Лікарські засоби рослинного походження у клінічній практиці і народній медицині : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівня акредитації / Т. П. Гарник [та ін.]; за заг. ред. Гарник Т. П. ; Київ. мед. ун-т [та ін.]. - Київ ; Житомир : Євенок О.О., 2017. - 497 с.
7. Основи фітотерапії і гомеопатії / О. І. Волошин [та ін.] ; за заг. ред. О. І. Волошина. - Вид. 2-ге, переробл. та допов. . - Чернівці : Місто, 2017. - 607 с.
8. Введення у фітотерапію - аспекти фармакогнозії : навчальний посібник для студентів медичного і стоматологічного факультетів 2 курсу навчання (IV семестр) / Т. П. Гарник [та ін.] ; за заг. ред. Т. П. Гарник ; ПВНЗ Київ. мед. ун-т. - Київ : Вініченко, 2019. - 243 с.

Додаткова

1. Сучасна фітотерапія : навч. посіб. / С. В. Гарна, І. М. Владимірова, Н. Б. Бурд та ін. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2016. – 580 с.
2. Лікарські рослини і фітотерапія : практикум / Мінарченко В.М., Ємельянова О.І., Нікітіна О.О. та ін. - К. : Фітосоціоцентр, 2015. – 128 с.
3. Основи фармакогнозії і фітотерапії. Навчальний посібник. За загальною редакцією Гарник Т.П., Князевича В.М., Туманова В.А. – Житомир : Вид. ПП «Рута», 2015р. 456 с. іл.

4. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / Ред.. А.М. Гродзінського. – К. : Українська енциклопедія, 1992. – 543 с.
5. Аннамухаммедова О. О. Лікарські рослини : навч.-метод. посібник / О. О. Аннамухаммедова, А. О. Аннамухаммедов. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2004. – 204 с.
6. Чекман І. С. Клінічна фітотерапія / І. С. Чекман. – Київ : Видавництво А.С.К., 2003. – 552 с.
7. Курортна справа [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / Г.А. Богатирьова; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. Туризму та країнознавства. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. – 64 с.
8. Бджільництво. Апітерапія. Фітотерапія в руках людини : матеріали науч.-практ. конф. / голов. ред. Овсяник В.І. - Сімф. : Аріал, 2013. - 219 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua>
2. <http://www.osvita.com.ua> - освітній портал.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського